

Generální baptisté v Anglii 1630

V roce 1630 došlo k dalšímu pokusu o spojení anglických generálních baptistů s mennonity. Z mennonitského sboru ve Waterlandu u Amsterodamu byl zaslán dopis do baptistického sboru v Lincolnu, který žádal zejména o další informace týkající se jejich názorů na téma exkomunikace, která se mennonitů dotýkala, neboť byli poněkud úzkoprsí. Tato korespondence však přinesla nepříznivý výsledek.

V roce 1634 se baptisté v Lincolnu zdají být poměrně početní, v té době měli svého vedoucího jakéhosi Johnsona, který byl pekařem.¹

Dne 13. září 1630 poslali waterlandští mennonité také dopis baptistickému sboru v Tivertonu, který se mimo jiné tázal, jaký postoj by zaujali k členovi jednoho z jejich sborů, jehož kázání by měli (ve svém sboru?) v Anglii poslouchat a měl by námítky vůči obraně anglických baptistů, proti použití meče, atd. K tomuto posledně zmíněnému dopisu James Toppe a jeho manželka Isabel odpověděli nedatovaným dopisem na podporu svého postoje a prohlašují v něm, že je vinou Nizozemců, nikoli Angličanů, že se spojení mezi nimi ještě neuskutečnilo. Pro porozumění Waterlanderských byly oba tyto dopisy zjevně přeloženy do holandštiny Swithunem Gryndallem² [Grindall] v květnu a červnu 1631.

Zájem baptistů v Tivertonu o spojení s mennonity evidentně pokračoval nepřetržitě až do roku 1639 a pravděpodobně i později, neboť v říjnu téhož roku je zmíněn jakýsi John Fort, výrobce oděvů v Tivertonu, že dostal úřední pokutu pět set liber za baptismus soudem Court of High Commission³. Dne 22. února 1640 pokuta, která byla zjevně zaplácena, byla vrácena⁴. V jiném záznamu, týkajícího se jména Fort, jak je vytištěno v kalendáři *Calendar of State Paper*, existuje dotaz, zda jméno Fort není ve skutečnosti Topp⁵. Tato informace by se tak dobře shodovala s dalšími informacemi, že John Fort nebyl nikdo jiný než James Topp [Toppe]. To, že byl výrobce oděvů, je věc dalšího badatelského zájmu. Dozvídáme se tak poprvé správné jméno jednoho z prominentních raných anglických baptistů po smrti Johna Murtona. Jacobus nebo James Toppe byl zjevně uznávaný vůdce a možná i pastor baptistů sboru v Tivertonu. Je velmi pravděpodobné, že byl jeho organizátorem. Ačkoli se o něm ví málo, zdá se, že žil do roku 1642 nebo později, v té době o něm slyšíme, že je zapojen do diskuse s Leonardem Busherem. Tím se dostáváme k životu Marka Leonarda Bushera.

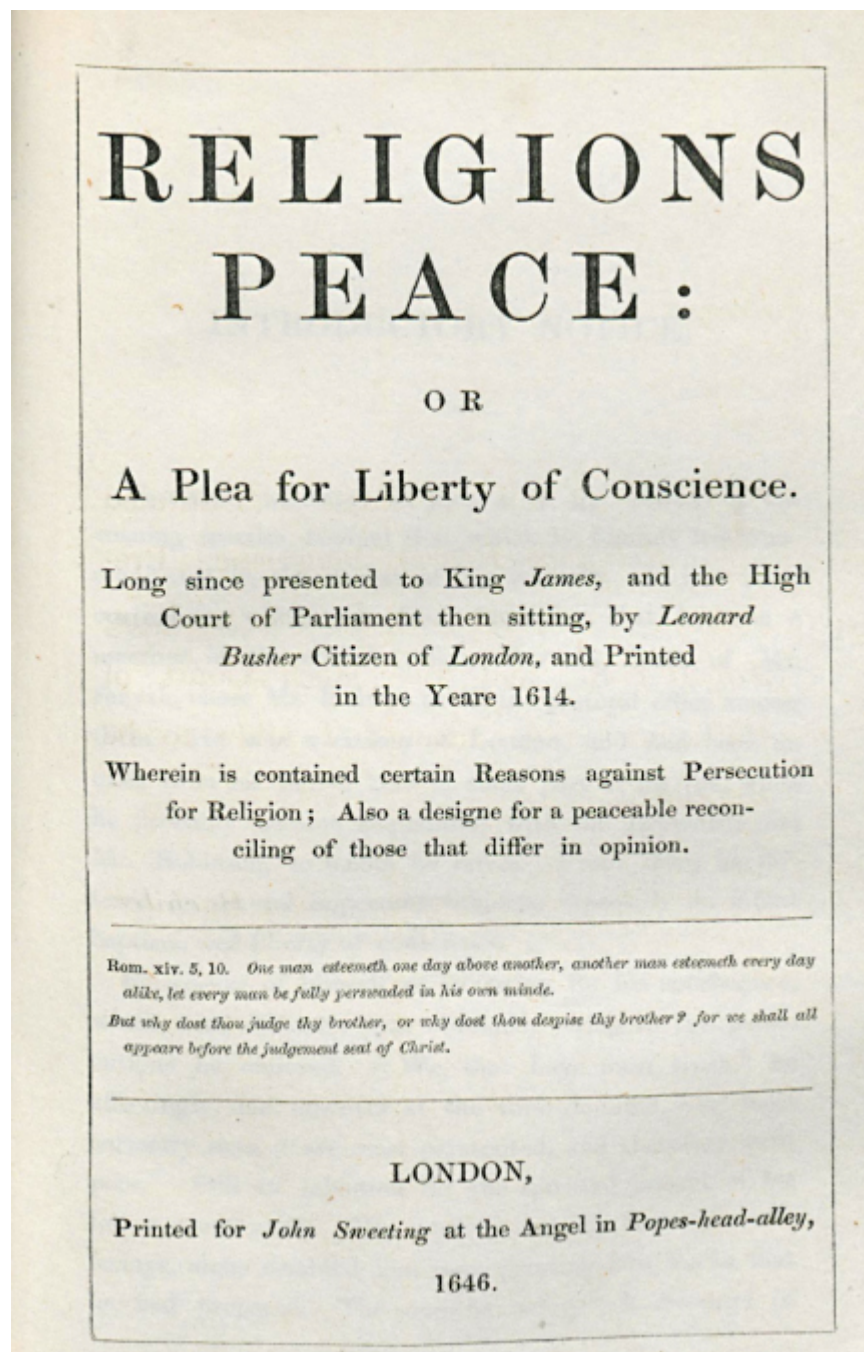
Nejstarší reference o Busherovi, je uvedena v knize „*The Prophan Schisme of the Brownists or Separatists*“ z roku 1612⁶, přičemž se zdá, že je zařazen mezi anglické baptisty, poté pobývá v Holandsku a je zmiňován jako držitel různých pohledů od Johna Smytha nebo Thomase Helwyse. Asi v roce 1613 napsal své dílo s názvem „*Mír náboženství*“ (*Religions Peace*), které bylo vytištěno v Londýně v roce 1614. Když psal tento traktát, byl Busher zjevně v Holandsku⁷ ne v Londýně, jak se obecně předpokládalo. Přirozeně se stylizuje jako „občan Londýna“, protože jeho domov byl v Londýně, a protože chtěl naznačit králi Jamesovi a parlamentu, že ačkoliv žil v Holandsku a byl v exilu, že byl opravdu loajálním anglickým občanem. Přesný a úplný název původního vydání tohoto pojednání není v současné době znám, protože žádná jeho kopie dnes zjevně neexistuje, ale jak se zdá, určité změny byly provedeny na titulní straně ve vydání z roku 1646⁸.

Když Busher napsal toto dílo, byl evidentně pronásledován a chudý, ale velmi touží zveřejnit své názory proti svým oponentům, protože píše: „*my, kteří máme nejvíce pravdy, jsme většinou pronásledováni; a proto velmi chudí, že nejsme schopni psát a tisknout proti protivníkům pravdy, jak bychom mohli.*“⁹

Zřejmě už napsal další traktát, který nazval „*Metla z malých šňůr, kterými Antikrist a jeho*

kazatelé mohou být vyhnáni z chrámu Božího. Také prohlášení o některých falešných překladech v Novém zákoně.“ (*A scourge of small cords, wherewith Antichrist and his Ministers might be driven out of the Temple of God. Also a declaration of certain false translations in the New Testament*).

Toto bylo evidentně zamýšleno jako jedna kniha, protože, jak říká Busher, „*Chci to všechno vytisknout a publikovat*“¹⁰. Také poslal dopis Johnu Robinsonovi šest měsíců předtím, než napsal „*Mír náboženství*“, ale nemohl od něj získat žádnou odpověď¹¹, a i po celoročním čekání nám říká, že stále neobdržel žádnou odpověď¹².

V „*Míru náboženství*“ Busher prosazoval pro křest věřících nebo dospělých křest namočením nebo ponořením. Bylo to téměř třicet let před kalvinistickými nebo partikulárními anglickými baptisty. Přijal to jako jediný správný způsob jak vykonávat tento obřad.

Busher tvrdí, že křesťané by měli „*kázat slovo spásy každému stvoření, všem národům, které jsou toho hodny a jsou ochotné ho přijmout. A takovým, které ho ochotně a rádi přijmou,*“ říká, „*on (Kristus) přikázal, aby byli pokřtěni ve vodě; to znamená, aby byli namočeni do vody za mrtvé. A*

*proto řekl apoštol: Jaký by mělo smysl to, že se někteří dávají křtít za mrtvé? Jestliže mrtví vůbec nevstanou, proč se za ně dávají křtít? A proto řekl: Jsme s ním pohřbeni křtem.*¹³

V této práci by to skoro vypadalo, jako kdyby byl Busher neprosil za žádnou partikulární skupinu separatistů, ale dál naopak jen obhajoval všeobecné oddělení od autorit arcibiskupů a biskupů anglikánské církve a apeloval na ochranu před jejich věroukou. Přímo neobhajuje baptismus, ani se výslovně nebrání křtu nemluvnat, ale z výše uvedené pasáže můžeme usoudit, že byl v této době je vůči němu nepřátelský, vůči této bývalé formě křtu. Práce je jasně napsaná a na svou dobu neobvykle dobře promyšlená.¹⁴

Po roce 1614 pak mnoho let o Busherovi neslyšíme, až ho 8. prosince 1642 nalézáme stále v Holandsku v městě Delftu. K tomuto datu napsal žalostný dopis v holandštině Abramovi Deriksonovi, ve kterém píše, že mu poslal několik dopisů, které zůstaly bez odpovědi, a že je slabý starý muž pokročilých let (71), který nyní leží pod svým břemenem (péče a věk?), aniž by mu někdo pomohl. Ptá se na to, zda může dostat pomoc, aby nezůstal v tomto osamělém stavu, ale aby bylo o něj pečováno bratrštějším způsobem, protože stejně jako Derikson věří, že Ježíš je Mesiáš. Měl by proto být považován za bratra a nejednat s ním tímto nepřívětivým chováním. Doufá v časnou odpověď a podepisuje se: „*Tvůj poslušný služebník [?] a opuštěný bratr v Kristu, Mark Leonard Busher.*“

V této době, nebo o něco později, byl Busher zapojen do již zmíněné kontroverze, týkající se Jamese Toppeho a druhého příchodu Krista. Tato kontroverze vznikla následujícím způsobem. Toppe byl požádán přítelem, aby napsal pár řádků na téma „*slavná Kristova královská vláda nad všemi králi tohoto světa.*“ Jeho názory takto soukromě vyjádřené se dostaly do rukou Marku Leonardu Busherovi, který tehdy žil v Delftu v Holandsku a který se zavázal napsat odpověď. Tím také napsal odpověď na část práce pana Johna Archera na stejné téma, vydané v Londýně v roce 1642 a nazvané „*OSOBNÍ KRÁLOVSTVÍ KRISTA NAD ZEMÍ. Pojednání, kde je plně a převážně otevřeně a prokázane uvedeno, že Ježíš Kristus, společně se Svatými, bude viditelně vlastnit a vládnout Království v tomto světě...*“ Londýn, 4 °, str. II, 54.

Tyto odpovědi spolu s názory Toppeho Busher zveřejnil. Ale v současné době se zdá, že žádná kopie této knihy není známa. Po vzniku této práce mu napsal Toppe odpověď, která, i když nikdy nebyla vytištěna, existuje naštěstí v původním rukopisu. Má název: „*CHRISTS MONARCHI |osobní vláda nad Zemí: nad všemi královstvími tohoto světa, Daniel 7. 14,27 nebo epištola k jeho milovanému příteli M*“ (Markovi Leonardovi¹⁵).

Tento dokument je nedatovaný, ale byl zjevně napsán v roce 1642 nebo brzy poté. Ačkoli je dílo na konci nedokonalé, jeho objev vyvolal značný zájem, protože dává dosud netušené názory člověka, který býval a pravděpodobně stále byl prominentním raným anglickým baptistickým vůdcem; protože nám poskytuje informace o tištěném díle Leonarda Bushera, které až do té doby zůstávalo zcela neznámé; a konečně, že patří mezi nejranější rukopisy anglického generálního baptisty.

Kde byl Toppe, když psal tento dokument, není známo, ale je předpokládáno, že byl ve sboru v Tivertonu. Busherovo jméno, jak je uvedeno ve dvou zmíněných rukopisech výše, „Mark Leonard Busher“ a „Mr. Mark, Leonard Busher“, je jistě pozoruhodné, ale podle Toppeho dopisu se prokazuje, že „Mark“ má být odděleno od Busherova obyčejného jména, zřejmě si dal toto nové (novozákonní) jméno nějaký čas po svém obrácení k baptismu, podle příkladu apoštola Pavla. Tím, že to udělal, si Busher možná myslel, že by mohl lépe přizpůsobit svůj život biblickému vzoru. Skutečnost, že byl stále v Holandsku naznačuje, že se možná nikdy nevrátil do Anglie, ale jeho kontroverze s Toppem ukazuje, že nezapomněl svůj rodný jazyk. Kdyby byl silnější a mladší muž, určitě by bojoval v občanských válkách za svobodu svědomí, kterou prosazoval už dávno předtím.

Jak již bylo uvedeno, dokumenty v mennonitských archivech jasně ukazují, že angličtí arminiáni nebo generální baptisté po smrti Murtona neúspěšně usilovali alespoň pět nebo šest let o sjednocení s holandskými mennonity ze sboru ve Waterlanderu. Zřejmě pokusy o takovou úplnou unii selhaly i po roce 1630, ale je také pravděpodobné, že během nadvlády Dr. Williama Laudy mnoho anglických baptistů bylo potlačeno nebo byli nuceni uprchnout z Anglie kvůli své bezpečnosti. Jako svobodné osoby emigrovaly do Holandska, a tak nepochybně samostatně požádali o členství v anglicko-holandském sboru v Amsterdamu. Dne 26. září 1630 tam byla přijata jakási Janneker (Jane) Mortonová ke členství bez dalšího křtu z důvodu, že byla dříve pokřtěna panem Smithem (Smythem)¹⁶. To byla rozhodně manželka Johna Murtona. Její žádost ve waterlanderském sboru navrhuje možnost dočasného vymazání ze sboru anglických generálních baptistů v Londýně. Bylo to postupné, byť dočasné, sjednocování Smythovy a Helwysovy skupiny v azylu u nizozemských mennonitů.

Poznámky

¹ *The Works of.. William Laud, D.D.*, díl. V., část II., 1853, str. 326.

“V samotném Lincolnu mě můj generální vikář potvrzuje, že existuje mnoho baptistů a že jejich vůdce je jeden Johnson a pekař..”

² Swithune Grindall byl narozen v Tunstalu v Yorkshire, a zřejmě přišel do Amsterdamu v roce 1616 a vstoupil do anglicko-holandského sboru. Bylo mu 22 let a byl přezdíván jako “dědic”. Oženil se 2. května 1615 s Margriete Moritzovou ze Scheckbye v Nottinghamshire, která byla o dva roky starší. Viz “Transactions” of the Congregational Historical Society, díl II., č. 3, v září, 1905, str. 167-68.

³ viz “Calendar of State Papers, Domestic Series,...Charles I. 1640”, London, 1880, str. 399.

⁴ Ibid.

⁵ Ibid., str. 391.

⁶ str. 56.

⁷ Jak je ukázáno v následujících slovech (vydání Hanserd Knollys Society, str. 31): „Ale když přijdou sem nebo do jiného svobodného města nebo kraje, kde (chvála Bohu) je svoboda evangelia,... “,

⁸Titulní strana vydání z roku 1646 zní “RELIGIONS PEACE :

I OR, | A PLEA for Liberty of | Conscience. | Long since presented to King James, \ and the High Court of Parliament then |sitting, by Leonard Busher Citizen of London, \ and Printed in the Yeare 1614. I ...”, Londýn, 1646, 4°, str. II, VI, 38. Vydání z roku 1646 bylo přetištěno společností Hanserd Knollys Society v obsahu “*Tracts on Liberty of Conscience*”, 1846, str. 1-81.

⁹ str. 33-4.

¹⁰ str. 34.

¹¹ *Hanserd Knollys Society edition*, str. 52.

¹² Ibid., str. 52, poznámka.

¹³ *Tracts on Liberty of Conscience*, etc. (Hanserd Knollys Society), Londýn, 1846, str. 59-60.

¹⁴ Pro mladého Holanďana by bylo prakticky nemožné psát tak vynikající angličtinou a ačkoli Busher ukazuje, že umí holandsky a byl evidentně v Holandsku, když psal svá díla, nazývá sebe „vašemu [králi Jamesovi I.] věrným a milujícím subjektem“ a odkazuje na „naši zemi Velké Británie“ atd., – poznámky, které neponechávají pochybnosti o jeho národnosti. Z těchto a dalších důvodů uvedených jinde nelze souhlasit se závěry Dr. W. T. Whitleye ve svém článku nazvaném „Leonard Busher, Holanďan“

(„*Překlad Baptistické historické společnosti*“ z dubna 1909, sv. I.,

č. 2, str. 107-113). Busherovým rodným jazykem byla angličtina, nikoli nizozemština, a ať už byl jeho původ holandský, nebo ne, jeho dopis byl Delftu v roce 1642 psán přesnou angličtinou.

¹⁵ Podtrženo Toppem.

¹⁶ Dr. B. Evans’ “*The Early English Baptists*”, díl I., Londýn, 1862, str. 222.

Prameny

- *The Works of.. William Laud, D.D.*, díl. V., část II., 1853, str. 326.
- *Calendar of State Papers, Domestic Series,..Charles I. 1640*, Londýn, 1880, str. 399.
- *Tracts on Liberty of Conscience*“, 1846, str. 1-81, 59-60.
- Dr. B. Evans' *“The Early English Baptists”*, díl I., Londýn, 1862, str. 222.

[Štěpán Křivánek](#)

Článek je součástí [Baptistické encyklopedie](#) a je průběžně doplňován a aktualizován.

Poslední aktualizace 8. 9. 2020